

**ГЛОБАЛЬНІ ВИКЛИКИ
СУЧАСНОСТІ**
ТА ШЛЯХИ ЇХ ВИРІШЕННЯ:
НАУКОВИЙ І ПРАКТИЧНИЙ
ДИСКУРС

Збірник науково-практичної конференції

20 БЕРЕЗНЯ 2026

Вінниця

УДК 316.32:001.89:340.1

Г54 Глобальні виклики сучасності та шляхи їх вирішення: науковий і практичний дискурс: зб. матеріалів наук.практ.конф. (м. Вінниця, 20 березня. 2026 р.): Громадська Організація «Центр Науково-Дослідних Ініціатив», Вінниця: «ГО ЦНДІ» 2026.

Збірник містить наукові розробки науковців, представників практичних підрозділів Національної поліції та інших правоохоронних органів, докторантів, аспірантів та здобувачів вищої освіти, присвячені дослідженню теоретичних і прикладних аспектів розвитку взаємодії органів публічної влади та правоохоронних органів

Матеріали викладені в авторській редакції

з незначними коректорськими правками.

Відповідальність за точність поданих фактів, цитат, цифр і прізвищ несуть автори.

Електронна копія матеріалів круглого столу безоплатно розміщується у відкритому доступі на сайті Громадської організації «Центр Наукового-Дослідних Ініціатив» у розділі «Архів наукових заходів», сторінка «Збірники наукових заходів» <https://gocsri.com/index.php/index/uk/index>

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ

Голова редакційної колегії

Зінченко Людмила Петрівна - засновник Громадської організації «Центр Науково-Дослідних Ініціатив»

Заступник голови редакційної колегії

Байцур Катерина Юріївна - співзасновник Громадської організації «Центр Науково-Дослідних Ініціатив»

Члени редакційної колегії:

Василенко Віктор Михайлович- перший проректор Харківського національного університету внутрішніх справ, доктор юридичних наук, професор

Музичук Олександр Миколайович- проректор Харківського національного університету внутрішніх справ, заслужений юрист України, доктор юридичних наук, професор

Невядовський Владислав Олегович - учений секретар секретаріату Вченої ради, доктор юридичних наук, доцент

Іванцов Володимир Олександрович - кандидат юридичних наук, доцент, професор кафедри адміністративної діяльності

Чишко Катерина Олександрівна - кандидат юридичних наук, доцент, провідний науковий співробітник науково-дослідної лабораторії з проблем наукового забезпечення правоохоронної діяльності та якості підготовки кадрів

Статівка Олена Олександрівна – завідувач кафедри мовної підготовки, кандидат педагогічних наук, доцент

Ляска Оксана Петрівна - кандидат психологічних наук, доцент, доцент кафедри психології та педагогіки

АНДРУЩАК Мар'ян Анатолійович,

Національний університет «Львівська політехніка», аспірант

КОНЦЕПЦІЯ СИТУАЦІЙНОЇ ОБІЗНАНОСТІ ТА ЇЇ РОЛЬ В СУЧАСНИХ ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНИХ СИСТЕМАХ

Концепція ситуаційної обізнаності в сучасних інформаційно-аналітичних системах є важливим елементом для забезпечення ефективного прийняття рішень у складних і динамічних умовах. Вона передбачає здатність системи або користувача отримувати, обробляти та інтерпретувати інформацію про поточну ситуацію в реальному часі, а також прогнозувати її розвиток [1]. Ситуаційна обізнаність базується на інтеграції різних джерел даних, що дає змогу сформувати цілісну картину подій і реагувати на них у найкоротший час. Залучення сучасних технологій, таких як штучний інтелект та машинне навчання, дозволяє системам досягти більш високого рівня обробки даних та оперативного реагування [2].

Однією з основних складових ситуаційної обізнаності є моніторинг і збір даних, що дає змогу системам відслідковувати ключові показники та параметри, які визначають ситуацію. Описаний процес вимагає використання різноманітних сенсорів, баз даних, а також інтеграції з іншими системами для отримання повної картини подій. Крім того, важливо забезпечити коректність і актуальність отриманих даних, адже навіть незначні помилки у зборі або обробці інформації можуть призвести до невірних рішень. Таким чином, для досягнення високої ефективності системи необхідно постійно контролювати якість і своєчасність даних, що надходять.

Важливим аспектом ситуаційної обізнаності є здатність системи до прогнозування. Сучасні аналітичні інструменти на основі статистичних і математичних моделей, а також методів машинного навчання, здатні передбачати майбутній розвиток подій на основі аналізу наявних даних. Це дає змогу системам не тільки реагувати на поточні події, а й планувати

стратегії на основі ймовірних сценаріїв розвитку. Завдяки цьому, керівники та оператори можуть не тільки усувати поточні проблеми, а й уникати потенційних загроз у майбутньому, що дозволяє приймати більш обґрунтовані рішення в умовах високої невизначеності.

Ситуаційна обізнаність в контексті інформаційно-аналітичних систем також включає управління інформаційними потоками, що дає змогу максимально ефективно використовувати доступні ресурси для прийняття рішень, що передбачає оптимізацію обробки та передачі інформації, мінімізацію затримок у її доставці та забезпечення її достовірності. Важливим моментом є також автоматизація процесів збору та аналізу інформації, що дозволяє значно знизити навантаження на людей і уникнути помилок, які можуть виникнути під час ручної обробки даних. Сучасні алгоритми та системи, що використовують штучний інтелект, значно покращують ефективність цих процесів.

Сучасні інформаційно-аналітичні системи з високим рівнем ситуаційної обізнаності значно підвищують ефективність управління у різних сферах, таких як оборона, охорона здоров'я, транспорт, енергетика та фінанси. Наприклад, у військовій сфері ситуаційна обізнаність дає змогу ефективно координувати дії військових підрозділів, прогнозувати можливі загрози та приймати швидкі і точні рішення в умовах бойових дій. В інших сферах, таких як енергетика або охорона здоров'я, такі системи допомагають прогнозувати навантаження на ресурси, оцінювати ризики та забезпечувати безперервність операцій, що критично важливо для безпеки та ефективності.

У контексті організаційного управління ситуаційна обізнаність допомагає оптимізувати процеси прийняття рішень на всіх рівнях. Завдяки зібраним даним і прогнозам, керівники можуть швидше реагувати на зміни в бізнес-середовищі та адаптувати стратегії відповідно до нових умов, що надає змогу організаціям підвищити їх гнучкість і здатність до адаптації в умовах мінливого ринку. Крім того, системи ситуаційної обізнаності допомагають

створювати умови для більш прозорого і ефективного управління підприємствами, що є важливим фактором у досягненні стійкого розвитку.

Крім того, концепція ситуаційної обізнаності відіграє важливу роль в безпеці інформаційних систем. Завдяки постійному моніторингу і аналізу даних, можна швидко виявляти аномалії та потенційні кіберзагрози, що забезпечує захист критичної інфраструктури від можливих атак. В цьому контексті ситуаційна обізнаність є основою для створення систем раннього попередження і реакції, що мінімізують ризики для національної безпеки та економіки. Крім того, ця концепція допомагає виявляти вразливі місця в системах і вчасно вживати заходів для їх усунення.

Таким чином, ситуаційна обізнаність є необхідною умовою для ефективної роботи сучасних інформаційно-аналітичних систем. Вона не тільки забезпечує своєчасне прийняття рішень, але й оптимізує процеси моніторингу, прогнозування та реагування на зміни ситуації, що має вирішальне значення для функціонування сучасних організацій і державних структур. В умовах високої динаміки та швидких змін ситуація, що постійно змінюється, стає значно більш прогнозованою і керованою.

Концепція ситуаційної обізнаності також має великий вплив на прийняття рішень у реальному часі. Застосування таких систем у різних галузях економіки, таких як фінанси або логістика, забезпечує можливість миттєво оцінити ризики і можливості. Проблеми, що виникають у процесі обробки великих обсягів даних, можна виявити на ранніх стадіях, що дає змогу вчасно коригувати стратегії і мінімізувати можливі збитки. Окреслені процеси допомагають організаціям приймати швидкі, інформовані рішення, що підвищує їх конкурентоспроможність на ринку.

Важливою складовою ситуаційної обізнаності є створення умов для інтеграції різних джерел даних у єдину інформаційну систему. Наведене означає, що організації мають змогу отримувати дані з різних секторів і аналізувати їх у контексті загальної ситуації. Інтеграція таких джерел усього спектра, від відкритих даних до внутрішньої інформації підприємств, дає

змогу створювати точнішу і більш комплексну картину ситуації, що у свою чергу підвищує ефективність аналітичних процесів і сприяє більш обґрунтованим висновкам.

Однією з проблем, яка виникає при впровадженні таких систем, є забезпечення високої точності і достовірності даних. Помилки у вихідній інформації можуть призвести до неадекватних рішень, що може серйозно вплинути на результат. Тому одним із важливих напрямків розвитку ситуаційної обізнаності є вдосконалення алгоритмів перевірки даних на достовірність. Крім того, особлива увага має бути приділена забезпеченню безпеки цих даних, оскільки навіть незначні порушення можуть призвести до серйозних наслідків, таких як витік інформації або саботаж.

Застосування концепції ситуаційної обізнаності також допомагає в оптимізації процесів у державному управлінні. Завдяки інформативним панелям і спеціальним програмним продуктам, урядові структури можуть швидко реагувати на зміни в соціально-економічній ситуації, спрощуючи управлінські рішення та забезпечуючи необхідний рівень стабільності в державних програмах. Керівники можуть оперативно виявляти вразливі точки в процесах і втручатися в них, коли це необхідно, забезпечуючи більш ефективне управління на рівні держави.

Ситуаційна обізнаність має велику цінність для персоналу в реальному часі, особливо у сферах, де швидкість і точність виконання завдань є критичними. У таких випадках інтерфейси, що забезпечують інтеграцію різних даних і прогнозів, допомагають користувачам не тільки швидко реагувати на зміни, а й виконувати свої обов'язки з більшою точністю. Наприклад, у сфері охорони здоров'я ситуаційна обізнаність допомагає лікарям своєчасно отримувати інформацію про стан пацієнта, що критично важливо для прийняття рішень при лікуванні.

Застосування ситуаційної обізнаності в управлінні проектами також демонструє великі переваги. За допомогою спеціальних інструментів можна візуалізувати хід виконання проекту, виявляти проблеми на ранніх етапах і

оперативно коригувати плани, що сприяє ефективному використанню ресурсів, скороченню витрат і часу на виконання завдань, що особливо важливо в умовах обмежених ресурсів і жорстких термінів.

Крім того, ситуаційна обізнаність надає змогу організаціям не тільки контролювати поточні процеси, а й оптимізувати майбутні стратегії, використовуючи попередній досвід. Вона дає змогу аналізувати попередні помилки та досягнення, сприяючи постійному вдосконаленню стратегій і прийняття рішень, що створює можливості для тривалого розвитку організації та підтримки її конкурентоспроможності у мінливих умовах.

Таким чином, ситуаційна обізнаність є ключовим елементом сучасних інформаційно-аналітичних систем, що забезпечує своєчасну і точну реакцію на події, підвищує ефективність управлінських і операційних процесів, а також забезпечує безпеку і прогнозованість у всіх сферах, де її застосовують. Розвиток цієї концепції сприяє не лише підвищенню якості прийнятих рішень, але й підготовці до майбутніх змін і викликів.

Список використаних джерел

1. Паращук Л. Я., Паращук С. М. Рекомендації стосовно використання інформаційних систем для покращення ситуаційної обізнаності органів військового управління. *Сучасні інформаційні технології у сфері безпеки та оборони*. 2025. Т. 52, № 1. С. 46–54. DOI: 10.33099/2311-7249/2025-52-1-46-54.
2. Bîlbîie I., Ciolponea A. C. Considerations on Cyber Situational Awareness – Theoretical Fundamentals and Implementation Models. *Land Forces Academy Review*. 2025. Vol. 30, issue 3. P. 445–453. DOI: 10.2478/raft-2025-0043.

ГЛОБАЛЬНІ ВИКЛИКИ СУЧАСНОСТІ ТА ШЛЯХИ ЇХ ВИРІШЕННЯ: НАУКОВИЙ І ПРАКТИЧНИЙ ДИСКУРС

*Збірник матеріалів
Науково-практичної конференції
(м. Кам'янське, 20 березня 2026 року)*

*Відповідальні за випуск: Л.П. ЗІНЧЕНКО
Комп'ютерне верстання: Н.М. ОСТАПОВА*

*Видавець і виготовлювач – Електронний формат збірнику
Громадська Організація «Центр Науково-Дослідних Ініціатив»*

М. Вінниця